УДК 323.172

Андріїв Б. Є.
аспірант,
кафедра міжнародної політики,
ДВНЗ «УжНУ»,
вул. Університетська, 14, м. Ужгород, 88000, Україна
E-mail: bandriiv67@gmail.com
ORCID ID: http://orcid.org/0000-0002-0254-6512
DOI: http://doi.org/10.18524/2707-5206.2023.36.288704

ПОЛІТИКА, ОРІЄНТОВАНА НА МІСТО: СОЦІАЛЬНІ РУХИ НОВОГО УРБАНІЗМУ ТА МУНІЦИПАЛІЗМУ НА ШЛЯХУ ДО ІННОВАЦІЙ

У статті розглядаються новітні тенденції, пов'язані з глобальними трансформаціями, в контексті впровадження нової глобальної «політики на основі місця». Автор звертає увагу, що через технологічні, демографічні та міграційні процеси, які призводять до масштабної урбанізації та концентрації населення Землі в містах, визнання комфортності міста, орієнтованого на соціальні потреби та потреби людей різного віку стало привілейованим об'єктом такої глобальної і національної політики. Зазначається, що урбанізація та формування глобальних міст – метрополій, агломерацій тощо – призводить до надмірної концентрації виробництв, нерівномірності глобального заселення територій, надмірної імміграційної навантаженості на центри промислового зростання, що своєю чергою зумовлює проблеми глобальної соціальної нерівності, яка проявляється і в ієрархії міст, і у внутрішній соціальній ієрархії в містах. Автор вказує, що два соціальних рухи – Новий муніципалізм та Новий урбанізм – стали глобальними соціальними рухами, які втілюють інновації для сприяння вирішенню вищевказаних проблем. Тому метою дослідження є визначення основних пропозицій нового урбанізму та нового муніципалізму для реалізації «політики на основі місця» в місті як центрі інновацій. У статті розглядаються історичні особливості розвитку обох рухів, побудованих на гаслах: «демократія починається там, де ти живеш» і «право на місто». У статті визначаються основні цілі та принципи діяльності організацій, які є учасниками цих рухів, а також розглядається науково-методологічний дискурс, сформований навколо розвитку цих рухів. Зокрема, автор представляє тлумачення «природи» муніципалізму, аналізує три моделі муніципалізму, згідно з типологією Метью Томпсона. У висновках автор вказує, що ідеї планування та успішні проєкти Нового урбанізму просувають інструменти для якісного містобудування заради людини в умовах глобальної реконструкції міських мереж з метою деконцентрації та демонополізації ресурсів, інвестицій. Ідеї Нового муніципалізму просувають інструменти для забезпечення самоорганізації на рівні міст, інструменти соціальної солідарної взаємодії для захисту інтересів людини.
Ключові слова: політика на основі місця, новий муніципалізм, новий урбанізм, місцеве самоврядування, демонополізація, співробітництво міст, міжнародний муніципальний рух.

Актуальність. Політика, орієнтована на місце (Place-based policies) – просторово спрямовані заходи, спрямовані на прискорення економічного розвитку в певних географічних регіонах – застосовується у всьому світі як глобальна стратегія розвитку, щоб покращити становище у відсталих регіонах (Neumark & Simpson, 2014; Duranton & Venables). І місто залишається пріоритетним місцем у сучасних стратегіях глобального розвитку.

© Андріїв Б. Є., 2023

За даними Світового Банку, нині у світі 56% населення проживає в містах. До 2045 року кількість людей, що живуть у містах, збільшиться в 1,5 раза до 6 мільярдів, додавши ще 2 мільярди міських жителів, а за прогнозами ООН до 2050 р. 68% населення Землі буде проживати в містах (World Urbanization Prospects, 2023). Оскільки понад 80% світового ВВП виробляється в містах, урбанізація може сприяти сталому зростанню, якщо нею правильно управляти, підвищуючи продуктивність, створюючи умови для інновацій та нових ідей (Urban Development, 2023). Отже, процес глобалізації посилив роль міст: у них концентруються влада, гроші та можливості, викликаючи імміграцію жителів та подальше демографічне зростання, що зумовлює зростання міської забудови.

ООН вказує, що на Індію, Китай і Нігерію припадатиме 35% прогнозованого зростання міського населення світу в період з 2018 по 2050 роки. За прогнозами до 2050 р. в Індії додаються 416 млн міських жителів, у Китаї – 255 млн, а в Нігерії – 189 млн (World Urbanization Prospects, 2023). Важко уявити, але в м. Сеул (Південна Корея) на 600 км^2 живуть 20,5 млн людей, в м. Шанхай (КНР) на 6,3 тис. км^2 – понад 26 млн людей, у м. Мумбаї (Індія) на площі 603,4 км^2 – понад 12, 5 млн людей, у м. Делі (Індія) на площі 1,5 тис. км^2 – понад 13,7 млн людей, в м. Джакарта (Індонезія) на площі 660 км^2 – понад 9,6 млн людей. Цей список можна продовжувати, адже кількість міст- мегаполісів різко зросло і продовжує цю тенденцію.

Нині Європа, Південна та Північна Америка є найбільш урбанізованими з п'яти континентів, де 73%, 83% та 82% людей відповідно проживають у містах, селищах та інших міських поселеннях. Африка становить близько 40%, а Азія – 48%: обидва ці регіони будуть відчувати експоненціальне зростання в найближчі десятиліття завдяки зростанню народжуваності та міграції.

Але концентрація ресурсів в агломераціях водночас призводить до зростання глобальної нерівності і міграції. Якщо мегаполіси зосереджують у собі величезну щільність населення, талантів, ноу-хау, економічного потенціалу та робочих місць (Мегаполіси світу, 2023), то менші міста та селища відчувають тенденцію відтоку населення, погіршення соціальної основи інфраструктурного розвитку. Тенденція поглиблення соціальної нерівності призвела до того, що багатство забезпечених людей зросло в тисячі разів. Аналогічно розвиток мегаполісів відбувається простіше і стрімкіше, ніж зростання маленьких провінцій. Міста по суті є організмами, які генерують відмінності у соціальному статусі жителів. Тому разом зі зростанням числа мегаполісів зростає кількість закритих поселень та анклавів. Крім того, у самих містах спостерігається певний рівень нерівності. У деяких з них більш виражений, ніж інших, залежно від національного та регіонального контексту, рівня економічного розвитку. Великі міста Ріо-де-Жанейро та Сан-Паулу все ще очолюють індекс Джині, який вимірює нерівність. Насправді, нерівність у цих містах майже вдвічі більша, ніж у Лондоні чи Берліні, хоча вона залишається менш екстремальною, ніж у деяких африканських містах, таких як Йоганнесбург і Лагос, або в інших латиноамериканських містах, таких як Мехіко та Сантьяго, або в бразильській столиці Бразиліа (Burdett, 2016).

Очевидно, що і в глобальному контексті урбанізації, і в контексті розвитку конкретних міст соціальна нерівність стає все більш просторовою. Тому урбаністи-проєктувальники, інвестори та політики стикаються з дедалі складнішим вибором щодо того, як втрутитися в мінливі фізичні та соціальні ландшафти міст. Як зберегти ДНК міста, коли воно зазнає глибоких трансформацій? Для

кого це місто? Як співвідносити суспільні та приватні інтереси? Хто платить і хто виграє? Ключове питання для політиків полягає в тому, яку роль, якщо така є, відіграє дизайн фізичного середовища в посиленні або пом'якшенні нерівності? Відповіді на ці питання формують нові рухи, відомі як «новий урбанізм» та «новий муніципалізм».

Отже, **метою дослідження** є визначення основних пропозицій нового урбанізму та нового муніципалізму для реалізації «політики на основі місця» в місті як центрі інновацій.

Методологічною основою дослідження є методи аналізу та синтезу, оскільки ми залучаємо літературу та джерела, які потребують переосмислення для формулювання висновків у роботі. Також ми використовуємо метод порівняльного аналізу, оскільки в діахронії та синхронії розглядаємо особливості розвитку рухів «нового урбанізму» та «нового муніципалізму». Єдиною методологічною основою нашого дослідження стає метод систематизації наявних нині даних та відомостей щодо ефективності цих рухів та практичної значимості пропозицій, які вони просувають.

Теоретичною основою нашого дослідження є напрацювання зарубіжних авторів, таких як Р. Барджетт (Burdett, 2016), Г. Дюрантон та А.Дж. Венейблз (Duranton & Venables, 2018), Г. Неймар та Г. Сімпсон (Neumark & Simpson, 2014), М. Ерліх та Г. Оверман (Ehrlich & Overman, 2020), які досліджували політику розвитку, орієнтовану на місця, диспропорції в глобальному контексті і брали участь у підготовці доповідей Світового Банку та ООН. Також значимими для дослідження стали роботи Р. Капелло та К. Ленці (Capello & Lenzi, 2014), А. Гровера, С.В. Лалла та В.Ф. Малоні (Grover, Lall & Maloney, 2022), які досліджували ситуацію просторової гетерогенності у знаннях, інноваціях та економічному зростанні та підходи до просторово-орієнтованої політики регіонального розвитку. Міську дипломатію, співробітництво міст та стратегічні мережі міст як основу для нового муніципалізму досліджували М. Акуто, М. Моріссетт та А. Цурос (Acuto, Morissette & Tsouros, 2017), Е. Кемпбелл (Campbell, 1987), Дж. Кінкейд (Kincaid, 1989). Соціальну основу нового муніципалізму досліджували С. Саттан (Sutton, 2019), Б. Рассел (Russell, 2019), Ф. Чаттертон та А. Пуссі (Chatterton & Pusey, 2020), М. Букчин (Bookchin, 1991), П.-І. Соньє (Saunier, 2002, p. 17), які розглядають це явище як прояв чергової хвилі муніципальної солідарності, стверджуючи, що він реполітизує традиції транснаціоналізму, заснованого не на постполітичній політичній мобільності, а на міській солідарності в протиставленні неоліберальному урбанізму жорсткої економії та платформному капіталізму. Муніципальний «statecrafting» та підприємницькі стратегії міст були досліджені Дж. Лауерманом (Lauermann, 2018), А. Кокрейном (Cochrane, 1993), Т. Холлом та П. Хаббардом (Hall & Hubbard, 1998). М.Б. Дас, А. Юко, Т.Б. Чепмен, Дж. Вібху в контексті нового урбанізму розкрили проблеми «age-ready cities» та «silver economy» міст, отже, проаналізували сучасну соціальну орієнтованість міст на потреби старіючого населення (Das, Yuko, Chapman & Vibhy, 2022). М. Томпсон виокремив три нові муніципальні механізми – «платформний», «автономістський», «керований», з точки зору реструктуризації державного простору, місько-капіталістичної кризи (Thompson, 2020). Р. Стоутевіль представив ідеї нового урбанізму (Steuteville, 2023), а архітектор М. Шефер – альтернативний метод проєктування сучасних міст (Schaefer, 2020).

Результати дослідження. «Муніципалізм – демократична автономія муніципалітетів (від міських парафій до столичних округів до міст-регіонів) над політичним та економічним життям стосовно національної держави – відроджується», – вказує відомий американський дослідник М. Томпсон (Thompson, 2020). Дж. Лауерманн підтримує: «Муніципальна держава переосмислюється як «*авангардний* агент глобального управління» (Lauermann, 2018). Причиною такого переосмислення є ефект участі, коли муніципальні органи влади під тиском демократії участі та неоліберальної економіки вимушені експериментувати із новими формами співпраці, сприймаючи держави як всього лише «партнера», а не вищу ланку у системі управління (Бауенс & Онзія, 2017).

Нових муніципалістів об'єднують дві риси: по-перше, використання міського чи муніципального масштабу для досягнення стратегічних цілей, по-друге, відокремленість від «прагматичного» і «підприємницького» муніципалізму, що представляє більш обмежену, реактивну відповідь на неоліберальний урбанізм жорсткої економії і орієнтованість на більш проактивні, суперечливі, експансивні програми трансформації державно-капіталістичних соціальних відносин, натхненні баченням «лібертаріанського муніципалізму» (Carson, 2017). Ідеолог лібертаріанського муніципалізму і перша людина, яка використала цей термін, американський радикальний соціолог Мюррей Букчин з 1990-х рр. переконував, що центр дії для створення змін повинен знаходитися на муніципальному рівні. Він писав: «Можливо, найбільшим недоліком рухів за соціальну реконструкцію…, які стверджують, що виступають за пригноблених, є відсутність у них політики, яка виведе людей за межі, встановлені статус кво. Ми спостерігаємо поєдинки між бюрократичними партіями за виборчі посади, які пропонують порожні програми «соціальної справедливості», щоб залучити «електорат»… Прийшовши на посаду, їхні програми зазвичай перетворюються на букет «компромісів». …Звичайно, байдужість …громадськості – її «аполітизм» – зрозуміло пригнічує… Те, що цей «політичний процес» триває десятиліттями майже без фундаментальних змін, значною мірою пояснюється інерцією самого процесу» (Bookchin, 1991). М. Букчин також підкреслював, що «найважливіша проблема полягає в тому, щоб змінити структуру суспільства так, щоб люди отримали владу. Найкращим майданчиком для цього є муніципалітети – міста, селища і села, де у нас є можливість створити пряму демократію» (Bookchin, 1991). На думку М. Букчина, лібертарні установи прямих демократичних зібрань згодом замінять державу конфедерацією вільних муніципалітетів. Лібертарний муніципалізм призначений створити таку ситуацію, в якій не зможуть співіснувати два типи влади – муніципальні конфедерації і національна держава. Його прихильники вважають, що цими засобами можна досягти раціонального суспільства, і його структура стане організуючою для суспільства (Bookchin, 1991).

На противагу М. Букчину французький дослідник П.-І. Соньє, досліджуючи муніципалізм, вказував, що «місцеве самоврядування розглядається як суто *технічна аполітична діяльність*, спрямована на досягнення спільного блага, і не має жодних зобов'язань, окрім як перед «муніципальною партією», завданням якої є «сприяння добробуту і щастю всієї нації», за висловом англійського консерватора А.К. Ролліта, президента Асоціації муніципальних корпорацій у 1902 році. …*Розмежування між політикою та управлінням* може бути зручним: звідси його використання в багатьох контекстах, зокрема в муніципаль-

ному. І воно є невід'ємною частиною практики зв'язків: полегшує контакти між депутатами, науковцями та організаціями з різними переконаннями; переводить муніципальну практику в царину розуму і науки та утверджує її як діяльність, яку можна вдосконалювати шляхом експерименту, інновацій, що вільно спираються на досягнення інших муніципалітетів» (Saunier, 2002, p. 17). Так, на думку Соньє, «комунальна наука» має стати результатом муніципальних зв'язків, що прагнуть перетворити ноу-хау, отримані з «експериментальної практики» на «науку про муніципалітети» (Saunier, 2002, p. 18).

Британський дослідник Н. Кларк, на відміну від *політичного* та *аполітичного* муніципалізму, пропонує розглядати муніципалізм як *антиполітичне* явище. Відправною точкою він визначає відмінність, проведену у філософії між *політикою* Арістотеля (мистецтво, що включає закони та складні питання моралі, всі з яких потребують тлумачення, обговорення та розгляду багатьох точок зору, тобто політики) та *антиполітикою* Платона (правління описує точну науку, що включає правителів, які володіють знаннями і панують над неосвіченими). Останню позицію розвинув Гоббс, який спрямовував управління на кінцеву мету безпеки та відкидав публічні дискусії як марні (зважаючи на невігластво звичайних людей) і небезпечні (зважаючи на ризик повстання). Аналізуючи історію розвитку дискурсу, Н. Кларк вказує, що у сучасному постполітичному дискурсі політика є рідкісним, локальним, умовним явищем, яке породжує конфлікт, переривання, фрагментацію, нестабільність, безлад, і завжди перебуває на межі зникнення та появи знову (Clarke, 2012, p. 35–36). *Антиполітика, застосована до муніципальної проблематики,* описує три речі: 1) дії, спрямовані на скасування політичної сфери та звільнення публічної сфери, що досягається шляхом заміни колективних проблем саморегульованим порядком; або заміна множинності та відмінності (які потребують координації) одноманітністю та ідеєю непереборних, безсумнівних зовнішніх сил (наприклад, природа, Бог, ринок); 2) дії, які прагнуть замінити комунікативну раціональність політичної сфери іншою раціональністю (приватною, прийнятою «політиками», які приймають рішення, щоб максимізувати власну користь; моральною; театральною, прийнятою харизматичними виконавцями; науковою, прийнятою технократами). 3) «Нарешті, – вказує Н. Кларк – антиполітика складається з усіх тих дій, які прагнуть замінити незгоду (між усіма людьми) консенсусом між самодисциплінованими зацікавленими сторонами. Зараз ця діяльність пов'язана з управлінням: переговори та компроміси, які відбуваються в межах параметрів, встановлених дискурсами неоліберального капіталізму, гуманітаризму та космополітизму (Clarke, 2012, p. 35–36).

На відміну від «аполітичного» та «антиполітичного» (Saunier, 2002; Clarke, 2012) підходів до муніципального права, новизна нового муніципалізму полягає в політизованій та радикально-реформістській орієнтації, де ідеї Букчина переважають. Нові муніципалісти виступають за переформатування держави в муніципальному масштабі, за створення іншого типу полісу, вкоріненого у місті. Руйнуючи та змінюючи зв'язки між політичним, державним і «міським повсякденним» (Beveridge & Koch, 2021), новий муніципалізм починає руйнувати державоцентризм. Новий муніципалізм можна розглядати поряд із низкою прогресивних урбанізмів, які працюють «у рамках, проти та поза» неолібералізму, щоб заперечити сувору економію та капіталістичну експлуатацію і перетворити

посткапіталістичне, еко-соціалістичне майбутнє (Featherstone, 2015). Переосмислюючи та змінюючи територіалізацію державних просторів, нові муніципальні експерименти перетворюють «альтернативні регіоналізми», які можуть кинути виклик (регульованому державою) капіталізму та створювати альтернативні економічні простори або «інші».

Новий муніципалізм ґрунтується на довгій, багатій історії, що сягає корінням у стародавні міста-держави, коли міста та громадянство були сформульовані в арістотелівській ідеї полісу. Виразно міські інституції та мережі, такі як гільдії та Ганзейська ліга, були засновані у середньовічній Європі, перш ніж їх затьмарили Вестфальські національні держави, бюрократія та дипломатія. З початку XIX ст. після винаходу місцевих органів влади в рамках європейських режимів державного регулювання муніципальні режими знову стали актуальними у Франції, Італії, Іспанії, Німеччині, Бельгії та Британії. Незважаючи на утопічно-соціалістичну концепцію, коли «всі сторони (навіть анархісти) визнавали, що місцева влада є лабораторією для перевірки соціалістичної політики», міжнародний муніципалізм незабаром перетворився на аполітичне та техніко-наукове прагнення досягти «загального блага» через різні ідеологічні позиції та вдосконалення та тиражування інноваційної міської політики (Thompson, 2020). Трансатлантичні зв'язки були рушійною силою неформальних мереж ключових соціальних реформаторів, починаючи з Міжнародного союзу місцевих органів влади в 1913 р., що передує першій постійно організованій асоціації між національними державами. Транснаціональний муніципальний рух зростав протягом початку XX ст., хоча багато його інновацій у колективному економічному управлінні та державному забезпеченні були поглинені післявоєнними державами національного добробуту. Амбіції європейських муніципалістів потім звернулися до післявоєнної реконструкції, миру та об'єднання через такі ініціативи, як побратимство міст, поглинувшись політичними мережами ЄС, такими як Євроміста.

З 1980-х років муніципалізм поширився на Східну Європу та Азію після постсоціалістичних переходів, а також на Латинську Америку після демократичного повалення авторитарних режимів. Глобальні міські мережі збільшилися через неоліберальну глобалізацію, з більш ніж 200 мережами до 2017 року, більше третини яких створено з 2001 року, дедалі більше побудованих у політичній архітектурі міжнародних органів і неурядових організацій, таких як ООН-Хабітат і ВООЗ (Acuto, Morissette & Tsouros, 2017), і тісно пов'язані з північноамериканськими благодійними організаціями, такими як Фонд Рокфеллера.

Така співпраця, за Соньє, передбачала, що майбутнє за містами; що муніципалітети, а не національні держави, є основною клітинною структурою цивілізацій; що муніципальне управління є аполітичною, технічною діяльністю; що муніципалітети, які існують у спільному всесвіті правил і цінностей, є глобально порівнянними. Кларк знаходить витоки пост-політики у сучасній міській політиці мобільності, в універсалістському принципі міжміської конкуренції та примусі до досягнення консенсусу щодо підтримки різноманітних політичних спільнот, мереж, які просувають неоліберальні дискурси «гранд-сигніфікатора» щодо сталості, стійкості та розумних міст, що формують «комплекс» глобальної міської політики (Lauermann, 2018).

Водночас, за М. Букчиним, новий муніципалізм виник для того, щоб кинути виклик неоліберальним умовам. З середини 2015 р. у більшості великих міст

Іспанії громадські платформи, такі як Barcelona en Comú, взяли під свій контроль місцеву владу за допомогою стратегій «двовладдя», які успішно мобілізували силу громадських рухів, які виступають проти жорсткої економії. Ці муніципальні «об'єднання» виникли на хвилі протестів проти жорсткої економії, об'єднуючи різноманітні пересічні громадянські інтереси, класи та групи в платформи. Barcelona en Comú і нині бере центральну участь в організації мережі Fearless Cities в Азії, Африці, Південній і Північній Америці та Європі. Будучи антигегемоністською альтернативою усталеним асоціаціям міжнародного муніципалізму, Fearless Cities не є посередником національних урядів, міжнародних неурядових організацій, філантропічних фондів чи транснаціональних корпорацій, а керується своїми членами як автономна низова мережа, що підтримується «транснаціональною альтернативною політикою». Fearless Cities надає платформу для активістів, соціальних інноваторів, мерів і радників, щоб ділитися, навчатися та співпрацювати через онлайн-форуми та регіональні саміти, що відбулися в Брюсселі, Варшаві, Нью-Йорку та Вальпараїсо, Амстердамі, де знаходиться штаб-квартира Транснаціонального інституту (TNI). Fearless Cities та інші мережі, такі як Refuge Cities (об'єднує міста, дружні до біженців, наслідуючи приклад Барселони у сирійській кризі біженців), ілюструють, як ця традиція зараз переосмислюється, коли цифрові технології відіграють важливу роль. Спільне онлайнове картографування, бази даних і нові медіапроєкти, такі як фінансований TNI Atlas of Utopias, Cities of Change і Мінімальна муніципальна обсерваторія,-допомагають збирати та поширювати інформацію про ініціативи і є засобом створення муніципальних платформ, розбудови альтернативних декоммодіфікованих ланцюгів вартості як усередині міст, так і між ними, щоб створити антигегемонічні муніципальні зв'язки. Рух перебуває під впливом неомарксистської та феміністської теорії. Лібертаріанський муніципалізм М. Букчина (Bookchin, 1987) є «широко поширеною політичною лексикою» руху і джерелом його назви (Jarvis, 2019). Слідом за Лефевром вони використовують гасла: «демократія починається там, де ти живеш» і «право на місто», коли соціальні права переосмислюються як відкриті, динамічні та експансивні права проживання, засновані на участі у (соціальному) виробництві простору, а не абстрактні, фіксовані та ексклюзивні юридичні права територіального громадянства, визначеного нацією (Purcell, 2002).

У політичному плані новий муніципалізм розриває традиційну партійну політику. Нові муніципалісти (австралійський рух Earthworker Cooperative – об'єднання руху за навколишнє середовище/клімат із робітничим рухом для створення кооперативних мануфактур та мережі кооперативів у сферах виробництва, енергетики та послуг; Іспанські союзи міст, Антигегемоністський історичний блок Грамші, політична партія «Podemos», Corbynism і Die Linke «Кандидатура народної єдності» (Candidatura d'Unitat Popular, CUP) (Atlas of Utopias, 2023) відкидають як вертикальне прийняття рішень вибраними представниками, так і горизонтальність суспільних рухів через інверсію лідерських ролей. Нові муніципалісти наполягають на посткапіталістичному переході, «щоб передати власність і контроль над основними засобами виробництва в руки робітничому класу» і на «розвитку екологічно відновлювальних сил виробництва» (Purcell, 2002). До цього можна додати муніципальне просування соціальної та солідарної економіки. Новий муніципалізм втілює тенденцію до нового виду міського підприємництва, заснованого на «експериментуванні», а не на «спекуляціях»,

в якому успіх вимірюється не поверненням інвестицій, а оцінюється за альтернативними показниками, такими як соціальна цінність у прогресивній політиці закупівель. Головною точкою відходу від неоліберального підприємництва є (ре) муніципалізація раніше приватизованих державних активів. Повертаючись до парламентської стратегії та намагаючись побудувати альтернативні міські інституції, нові муніципалісти роблять новий крок в історії соціальних рухів. Новий муніципалізм відмовляється від претензій до держави на користь побудови паралельних *міських* інституцій, здатних задовольняти потреби за межами держави. У цьому сенсі вони поділяють з політичними практиками «міського повсякденного» відмову від державної логіки для відмінного «міського» – зробленого місцем і характеризують «міську повсякденну політику» як децентралізацію держави та виведення на перший план просторових практик у «тут і зараз», що вкорінені в повсякденному житті, які тимчасово змінюють або переприв'ласнюють міський простір або встановлюють альтернативні міські системи для задоволення соціальних потреб, наприклад, через кооперативне житло, альтернативні валюти, громадські сади та соціальні центри. На думку М. Томпсона, незважаючи на спільні зв'язки з транснаціоналізмом, державною трансформацією та політико-економічною демократизацією, новий муніципалізм є географічно, ідеологічно та соціокультурно строкатим, містить різноманітні, часто розбіжні та контекстуально залежні проєкти (Thompson, 2020): 1) « *платформний* муніципалізм» – працює в державі, проти та за її межами, і використовуючи платформний капіталізм через мобілізацію громадянського суспільства для створення нових платформ громадян, використовуючи технології цифрових платформ; 2) «*автономістський* муніципалізм» спрямований на бездержавний поліс конфедеративних кооперативів, комун і зборів через колективну самоорганізацію, мотивовану антидержавною боротьбою за біорегіональне та культурне самовизначення; 3) «*керований* муніципалізм», спрямований на переоснащення місцевої держави для демократизації міської економіки за допомогою технократичної інженерії.

Платформний муніципалізм є частиною появи «платформного урбанізму». Платформи сприймаються як нові цифрові архітектури та інфраструктури, такі як екранні інтерфейси та алгоритми; як економічні актори; як дискурсивні конструкції для репозиціонування компаній і міст на нових ринках. Платформний муніципалізм здійснюється компаніями-платформами, такими як Deliveroo, щодо координації міської інфраструктури, робочої сили, мобільності та управління способами, які ретериторіалізують міський простір і переформатують громадянство. Міські платформи «проявляються як *гнучкі просторові домовленості*, які територіально розподіляються за допомогою низки мережевих міських об'єктів за межами інтерфейсу та алгоритму» для створення «нової форми колективної або громадської інфраструктури, хоча вона не є безкоштовною для використання та не надається державою. Орієнтовні приклади включають муніципальний «План переходу до громадських об'єктів» (Commons Transition Plan) Гента (Bauwens and Onzia, 2017), «Офіс громадянської уяви» (Office for Civic Imagination) у Болоньї. Це паралельно з низовим розквітом цифрових соціальних інновацій і платформних кооперативів, відданих «технологічному суверенітету» – відновленню демократичного громадського контролю над даними та цифровим управлінням за допомогою програмного забезпечення з відкритим вихідним кодом і широкосмугових і хмарних інфраструктур, що належать громаді. З 2015 р. Barcelona en

Comú переробила стратегію розумного міста «зверху вниз», розірвала контракти з Microsoft і Cisco та перенаправила фінансування на кооперативи цифрових платформ через муніципальні інкубатори, поставивши технологічний суверенітет на перший план. Так, онлайн-платформа *Decidim.Barcelona* (Визначаємося. Барселона) діє як платформа з відкритим вихідним кодом для участі громадян у прийнятті рішень, включаючи партиципаторне бюджетування, описане її архітекторами як «розширення соціальних процесів як платформа для масової соціальної координації для колективних дій». До початку 2023 р. *Decidim.Barcelona* залучила 28 тис. громадян до прийняття рішень, сприяла проведенню понад 800 публічних зустрічей і підготувала близько 12 тис. пропозицій, з яких 9 тис. були включені в муніципальну політику, включаючи (пере)проєктування міських суперкварталів (*superilles*), які зробили місто (навіть) більш зручним для життя. В 2023 р. на платформі обговорюють: бюджети участі, проєкт «Трансформуємо двори», громадські збори «За клімат».

Cooperation Jackson – міський проєкт під керівництвом громадян у м. Джексон (штат Міссісіпі) є зразком «автономістського муніципалізму». Активісти описують свій підхід як «подвійну владу» – «побудову автономної влади поза межами держави» у формі народних зборів і «ширшої платформи для відновлення «спільного». Вибраний у 2013 р. мер м. Джексон радикальний соціаліст Чокве Лумумба втілює обіцянку зробити Джексон «найрадикальнішим містом на планеті» та мету кооперації Джексона шляхом економічної автономії, екологічної самодостатності, негрошовому обміні через експерименти з альтернативними валютами, банкінгом часу, вирощуванням продуктів харчування, відновлюваною енергією.

На іншому кінці спектра – *керований муніципалізм*. Так, місцеві органи влади, аналітичні центри та організації третього сектору у Великій Британії приймають нову муніципальну назву для опису муніципалізації місцевих економічних процесів. Місто Престон (Північна Англія) було названо «лабораторією корбіноміки» і «Престонською моделлю», яка передбачає створення місцевого прибутку шляхом використання невикористаних повноважень опорних установ – державних некомерційних організацій, що здійснюють соціальні функції, таких як університети, житлові асоціації та лікарні – шляхом перенаправлення бюджетів для кооперативних фірм, які використовують місцеву робочу силу та виробляють соціальні цінності на місцевому рівні. Цією стратегією керують прогресивні аналітичні центри на чолі з Центром місцевих економічних стратегій (CLES) і Democracy Collaborative, чий підхід до «побудови добробуту громади» контрастує з більш радикальними муніципальними принципами. У звіті CLES *«Новий муніципалізм у Лондоні»* Престон разом із Барселоною та Джексоном називають зразками нового муніципального руху.

Отже, новий муніципалізм є рухом експериментів у сфері впровадження інновацій в управлінні муніципальним розвитком на основі гнучкої просторової диференціації. Міські платформи соціальної координації переналаштовують муніципальну інфраструктуру і основи комунікації інших. Саме місто переосмислюється як платформа – у розробці альтернативних місцевих стратегій для створення та рециркуляції багатства на місцевому рівні через міські схеми опорних установ, кооперативних підприємств та інших недержавних організацій або через декоммодіфікацію і автономні міські системи, що перебувають у спільній власності. *Автономістський* муніципалізм перетворює «бездержавну» конфеде-

рацію демократично самоврядних комун. *Керований* муніципалізм реорганізує наявний державний апарат для демократизації місцевої економіки. Ці відмінності, на думку Томпсона, відображають сучасний розкол у посткапіталістичній думці між ліво-популістською, техно-утопічною, автоматизовано-акселераційною програмами дій. Якщо ми визнаємо (разом з Лефевром і новими муніципалістами), що виробництво знань – *задуманий простір* – має вирішальне значення для історичного виробництва простору, тоді має значення те, як ми концептуально моделюємо, картографуємо та опосередковуємо платформу муніципалізму як основу для модифікації простору на рівні муніципального горизонту.

Близьким за цілями до «нового муніципалізму» є рух «нового урбанізму» (неоурбанізм), який базується на концепції впорядкування урбаністичного (міського) простору, що виникла на тлі критики розповзання передмість, яка обстоює відродження невеличкого компактного «пішохідного» міста чи району, на противагу «автомобільним» передмістям. Перший Конгрес нового урбанізму (CNU) відбувся в Александрії (штат Вірджинія, США) у 1993 р. Офіційний сайт CNU містить таку інформацію: «Маючи 19 державних і регіональних відділень і штаб-квартиру у Вашингтоні, округ Колумбія, CNU працює над об'єднанням руху New Urbanist. Наші проєкти та кампанії служать для посилення зусиль наших членів, визначення політичних можливостей, поширення чудових ідей та інноваційної роботи серед національної аудиторії та стимулювання нових стратегій реалізації політики за допомогою дизайнерських підходів. Чверть століття потому члени CNU та їхні співробітники пливуть у морі ідей, які рухають громади вперед» (Steuteville, 2018; Mission CNU, 2023). У Стратегії руху 2020 вказується, що «члени CNU мають відіграти важливу роль у вирішенні проблем (соціальної нерівності, вираженої в міському ландшафті, якості життя та проблемах безпеки в різних районах забудови міста): використовувати антропогенне середовище в прагненні до більш справедливого та стійкого світу. Наше переконання полягає в тому, що побудована форма відіграє незамінну роль у вирівнюванні доступу до ресурсів, допомагаючи людям почуватися безпечнішими та більш соціальними, а також у боротьбі зі зміною клімату. Наші стратегії..: збільшити пропозицію районів, доступних і доступних за ціною; працювати над зміною кодексів і правил, які блокують пішохідний урбанізм; втілювати передові стратегії проєктування, які допомагають громадам адаптуватися до зміни клімату та пом'якшити їхні майбутні наслідки. Ми керуємося Хартією, яка робить наші цінності чіткими та недвозначними. Ми впевнені, що проблеми громади – розселення, сегрегація, вилучення інвестицій і погіршення стану навколишнього середовища – взаємопов'язані. Хоча причини багатьох із цих проблем часто є глибоко структурними (расизм, класовість, невдала державна політика та політична поляризація), вплив дизайну та якості людських поселень є величезним. CNU прагне представити принципи та практики міського дизайну та зібрати мешканців, політиків і практиків для прискорення спільної пропаганди в пошуках інклюзивного та справедливого пішохідного урбанізму» (Mission CNU, 2023).

Один із сучасних діячів Конгресу Роберт Стютвіль зазначає, що за однієї назви новий урбанізм – це два різних потоки ідей (Steuteville, 2018). Перший, європейський варіант, лідерами якого стали брати Лео і Роб Кріє, тісно пов'язаний із трендом т. зв. архітектури постмодернізму. Архітектуру постмодернізму легко

впізнати: перебільшені або, навпаки, применшені деталі, з'єднання різнорідного, розриви, що підкреслюють, що справа не в копіюванні старого, а в його експлуатації заради абсолютно нового ефекту. Однак поряд з іграми в архітектурі проявилося і серйозне прагнення – відтворити найкращі якості старовинних міст: невеликі квартали з їхніми суцільними, без розривів між будівлями, фасадами вулиць, маленькі пішохідні площі, затишні куточки. Американський варіант нового урбанізму інший. Це прагнення сформувати повнокровні нові міста з пішохідною доступністю всіх видів послуг і – в теорії – місць докладання праці (Steuteville, 2018).

Конгрес нового урбанізму (CNU) виходить з того, що розвиток міст сформував три його функціональні складники: *взаємодію* (дозволяє нам генерувати соціальну відмінність), *транзакцію* (маніпуляція матеріалами, товарами, їжею, продуктами харчування, енергією – всім тим, що необхідне для підтримання звичного рівня життя в матеріальному плані) та *організацію* (створює інституції, які дають нам змогу співпрацювати в рамках певної стабільності). Ці елементи роблять міську систему неоднорідною, нерівномірною. Великий ринок, своєю чергою, призводить до нерівності: достаток ресурсів сконцентрований точково. Вирішення проблеми нерівності може запропонувати архітектура.

М. Шефер, відомий швейцарський архітектор, пропонує альтернативний метод проєктування сучасних міст (Schaefer, 2020). Шефер вказує, що модель традиційного європейського міста – маленького, з чіткою формою та оточеного стінами, – більше не актуальна. До того ж саме таке планування створює міста, що продукують тотальну нерівність. Проєктування районів сучасного міста має ґрунтуватися на різноманітності, відліковою точкою якої є людина. Міста стають цікавими, коли різні люди зустрічаються випадково, спілкуються, спільно працюють над ідеями. У цьому сенсі невдалим плануванням можна назвати величезні заасфальтовані парковки, розташовані навколо офісів-хмарочосів. Крім того, що такий простір концентрує у собі велику кількість людей приблизно однакового соціального статусу, значна частина міської території випадає з людського контексту, оскільки вона призначена для машин. Гніздовий принцип проєктування не тільки урізноманітнює соціальну конструкцію. Усередині нових районів починає змінюватися й управлінська, політична система. Простори стають настільки самодостатніми, що адміністративна влада втрачає для них колишню актуальність. Так, деієрархізація простору деієрархізує відносини, а держава монополіст – демополізується. Шефер пропонує подумати над новими моделями, в яких, наприклад, Единбург буде єдиним містом Великої Британії, що входить до складу Євросоюзу (Schaefer, 2020).

Новий тип урбаністики ґрунтується на проєктуванні та конструктивній взаємодії. Інструментами для створення комфортного майбутнього в умовах тотальної нерівності мають стати ефективна комунікація та довіра, а також визнані 10 принципів нового урбанізму:

1) *пішохідна доступність* (більшість об'єктів обслуговування мають знаходитись у межах 10-хвилинної ходьби від будинку і роботи; вулиці проєктуються за принципом дружності до пішохода, а не автомобіля) (принцип «прогулочного» самодостатнього району в місті) (див. рис. 1);

2) *поєднаність* (мережа взаємозв'язаних вулиць забезпечує перерозподіл транспорту і полегшує пересування пішки; вулиці ієрархічно структуровані

(вузькі вулиці, бульвари, алеї); акцент на високій якості пішохідної мережі і громадських просторах для мінімізації використання автомобіля);

3) *багатофункціональність* (поєднання магазинів, контор, індивідуального житла та апартаментів в єдиній структурі; змішане використання на рівні мікрорайону (сусідства), кварталу, будівлі);

4) *різноманітність* (поєднання людей різного віку, рівня доходів, культур і рас);

5) *змішана забудова* (різноманітність типів, розмірів, цінового рівня будинків, розташованих поруч. Замість великих квартирних комплексів і приватних будинків – «середина»: таунхауси, котеджні корти, дуплекси, квадриплекси, комплекси у дворі, невеликі житлові будинки та «квартири для бабусі» (granny flats); «переосмислення парковки» (Steuteville, 2018); якість архітектури і міського планування, акцент на естетиці, комфортності міського середовища, коли створюється «відчуття місця»; архітектура набуває людського масштабу; естетичний контроль над деталюванням фасадів, силуетом і навіть колористичним рішенням по кожній вулиці) (див. рис. 2);

6) *традиційна структура сусідства* (відмінність між центром і периферією; громадські простори в центрі; якість громадських просторів; найвища щільність забудови в центрі; забудова стає менш щільною у разі віддалення від нього);

7) *висока щільність* забудови (будівлі розташовуються ближче одна до одної для полегшення пішохідної доступності, ефективнішого використання ресурсів і послуг, створення зручнішого і приємнішого для життя середовища; опорний урбанізм (Lean Urbanism);

8) *екологічний транспорт* (мережа транспорту, що з'єднує міста, селища і сусідства; доброзичливий до пішоходів простір, що передбачає широке використання велосипедів, роликових ковзанів, самокатів і пішохідних прогулянок для щоденних пересувань; тут важливим є визнання публічного простору важливішим, ніж приватним і звідси прагнення поставити будинки фасадами по червоній лінії, відновивши почуття руху по вулиці, а не по дорозі, і, відповідно, відродження класичної тераси, на якій є лава-гойдалка або шезлонги, звідки сусіди вітають сусідів-перехожих. Звідси ж відродження тротуару, відсутність якого шокує в низці міст);

9) *сталий розвиток* (мінімальний вплив забудови на довкілля та її використання; екологічно чисті технології, повага до довкілля й усвідомлення цінності природних систем; «світловий відбиток», або «зелена інфраструктура»: з інфраструктурою та мінімумом асфальту, де світловий відбиток – це створення невеликого району землі, що дозволяє якнайбільшій кількості дощу проникати у землю. Це ніби «запобігання забрудненню» в Новому урбанізмі) (Steuteville, 2018);

10) *енергоефективність* (зменшення використання невідновлюваних джерел енергії; збільшення місцевого виробництва; створення умов для зменшення використання приватного автотранспорту). Певною мірою новий урбанізм розвиває ідеї початку XX ст., у т.ч. ідеї створення міст-садів Ебенізера Говарда, в яких з'єднані позитивні межі міста і села, а земля є комунальною власністю. Місто-сад – місто, призначене для здорового життя і праці, розміром не більш того, щоб забезпечити повноцінне соціальне життя, де житлові квартали перемежовуються із зеленими масивами (останніх не менше 50%); населення мешкає переважно в індивідуальних малоповерхових будинках. За цією ідеєю побудовані були міста

у Великій Британії: Летчуерт-Гарден-Сіті, Уелін-Гарден-Сіті; в Бельгії – район-сад Le Logis у Брюсселі; в Німеччині – район-сад Wandsbek-Gartenstadt у Гамбурзі, та інші. Сучасним втіленням ідей нового урбанізму є м. Сісайд (Флорида, США); м. Селебрейшн (Флорида, США); м. Йаркіборг у Швеції, муніципалітет Ле-Плессі-Робенсон біля Парижа та інші.

Рис. 1. Приклади пішохідної доступності міста

Рис. 2. Архітектура, яка ставить місто на перше місце: Plaza La Reina в Лос-Анджелесі, готель з магазинами на першому поверсі, гранд-кроками та двором на другому поверсі. Фото: Moule & Polyzoides

Джерело: (CNU, 2023)

Концепції «нового урбанізму», яка впроваджує ідеї соціально справедливого міста, відповідає ідея Світового Банку щодо побудови міст, готових до старіння. За даними Світового Банку, серед чотирьох глобальних тенденцій (технологічний бум; потрясіння, спричинені надзвичайними ситуаціями у сфері охорони здоров'я та клімату; демографічні зміни, розширення міського простору) старіння населення як демографічна тенденція є найпомітнішою в містах «старого»

найбільш технологічно розвиненого світу. Тому в 2022 р. Світовий Банк, розвиваючи інструменти впровадження «срібної економіки», переорієнтованої на потреби людей похилого віку, представив звіт «Срібні відтінки: будівництво міст, готових до старіння» (Das, Yuko, Chapman & Vibhy, 2022).

Звіт припускає, що інвестування в планування та проєктування міст може сприяти їх трансформації в напрямі готовності до тенденції старіння, і місцевої економіки, орієнтованої на потреби людей похилого віку. Місто, побудоване з урахуванням універсального дизайну, пропонує рішення для користувачів будь-якого віку та здібностей, але особливо для тих, хто має проблеми з мобільністю, когнітивними функціями, слухом або зором. Прикладом продуманого, універсального дизайну є планування будівельних норм і правил і заохочення їх застосування не тільки під час будівництва нових будівель і громадських просторів, але й під час модернізації або вдосконалення наявних. Житлові рішення повинні допомагати людям похилого віку жити незалежним, і вільно користуватися безпечним і гідним життям. Ці простори мають бути загальнодоступними; надавати людям широкий вибір транспортних засобів; і бути поруч з іншими службами, такими як охорона здоров'я, особистий догляд, магазини, доступ до громадських і соціальних закладів. Йдеться не про ізоляцію, а про включення, інклюзивний підхід: створення простору для кількох поколінь, у т.ч. найстаршого.

Висновки. Глобальні трансформації в контексті впровадження нової глобальної «політики на основі місця» через технологічні, демографічні та міграційні процеси призвели до визнання міста – привілейованим місцем такої політики. Урбанізація та формування глобальних міст – метрополій, агломерацій тощо – призводить до надмірної концентрації виробництв, нерівномірності глобального заселення територій, надмірної імміграційної навантаженості на центри промислового зростання і до проблем глобальної соціальної нерівності, яка проявляється і в ієрархії міст, і у внутрішній соціальній ієрархії в містах. Два соціальних рухи: Новий муніципалізм та Новий урбанізм стали глобальними соціальними рухами, які втілюють інновації для сприяння вирішенню вище вказаних проблем і розвитку «політики на основі місця» як «політики, на основі комфортного для життя міста». Новий урбанізм є одним із найвпливовіших рухів планування з кінця XX століття. Ідеї планування та успішні проєкти Нового урбанізму просувають інструменти для якісного містобудування заради людини в умовах глобальної реконструкції міських мереж з метою деконцентрації та демонополізації ресурсів, інвестицій. Ідеї Нового муніципалізму просувають інструменти для забезпечення самоорганізації на рівні міст, інструменти соціальної солідарної взаємодії для захисту інтересів людини.

References [Список використаної літератури]

Acuto, M, Morissette, M, Tsouros, A. (2017). City diplomacy: Towards more strategic networking? Learning with WHO Healthy Cities. *Global Policy,* 8(1), 14–22 [in English]. [Acuto M., Morissette M., Tsouros A. City diplomacy: Towards more strategic networking? Learning with WHO Healthy Cities. *Global Policy*. 2017. Vol. 8, Is. 1. P. 14–22.]

Atlas of Utopias. (2023) Transformative Cities Featured Initiative [in English]. Atlas of Utopias. Transformative Cities Featured Initiative. 2023. 07 June. URL: https://transformativecities.org/atlas-of-utopias/ (дата звернення: 07.06.2023).]

Bauwens, M., Onzia, Y. (2017). Commons Transition Plan for the City of Ghent. 132 p. [in English]. [Bauwens M, Onzia Y. Commons Transition Plan for the City of Ghent. 2017. 132 p. URL: https://stad.gent/sites/

default/files/page/documents/Commons%20Transition%20Plan%20-%20under%20revision.pdf (дата звернення: 07.06.2023).]

Beveridge, R., Koch, P. (2021). Contesting austerity, de-centring the state: Anti-politics and the political horizon of the urban. Environment and Planning C: Politics and Space, 39(3), 451–468. DOI: 10.1177/2399654419871299 [in English]. [Beveridge R., Koch P. Contesting austerity, de-centring the state: Anti-politics and the political horizon of the urban. *Environment and Planning* C: Politics and Space. 2019. Vol. 39, Is. 3. P. 451–468. URL: https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/2399654419871299.]

Bookchin, M (1987). The Rise of Urbanization and the Decline of Citizenship. San Francisco: Sierra Club Books [in English]. [Bookchin M The Rise of Urbanization and the Decline of Citizenship. San Francisco : Sierra Club Books, 1987. 300 p.]

Bookchin, M. (1991). Libertarian Municipalism: An Overview. *Green Perspectives*. October 1991 [in English]. [Bookchin, M. Libertarian Municipalism: An Overview. *Green Perspectives*. October 1991. URL: https://theanarchistlibrary.org/library/murray-bookchin-libertarian-municipalism-an-overview (дата звернення: 07.07.2023).]

Burdett, R. (2016). Inequality and urban growth. *OECD Yearbook* [in English]. [Burdett R. Inequality and urban growth. *OECD Yearbook,* 2016. URL: https://www.oecd.org/social/inequality-urban-growth.htm (дата звернення: 07.07.2023).]

Campbell, E. (1987). The ideals and origins of the Franco-German sister cities movement, 1945–1970. *History of European Ideas*, *8*(1), 77–95 [in English]. [Campbell E. The ideals and origins of the Franco-German sister cities movement, 1945–1970. *History of European Ideas*. 1987. Vol. 8, Is. 1. P. 77–95.]

Capello, R., Lenzi, C. (2014). Spatial Heterogeneity in Knowledge, Innovation, and Economic Growth Nexus: Conceptual Reflections and Empirical Evidence. *Journal of Regional Science, 54* (2), 186–214 [in English]. [Capello R., Lenzi C. Spatial Heterogeneity in Knowledge, Innovation, and Economic Growth Nexus: Conceptual Reflections and Empirical Evidence. *Journal of Regional Science.* 2014. Vol. 54, Is. 2. P. 186–214.]

Carson, K. (2017). Libertarian municipalism: Networked cities as resilient platforms for post-capitalist transition. *Center for a Stateless Society* [in English]. [Carson K. Libertarian municipalism: Networked cities as resilient platforms for post-capitalist transition. *Center for a Stateless Society*. 2017. URL: https://c4ss.org/content/50407 (дата звернення: 07.07.2023).]

Chatterton P., Pusey A. (2020). Beyond capitalist enclosure, commodification and alienation: Postcapitalist praxis as commons, social production and useful doing. *Progress in Human Geography*, *44* (1), 27–48. DOI: 10.1177/0309132518821173 [in English]. [Chatterton P, Pusey A. Beyond capitalist enclosure, commodification and alienation: Postcapitalist praxis as commons, social production and useful doing. *Progress in Human Geography*. 2020. Vol. 44, Is. 1. P. 27–48. URL: https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0309132518821173 (дата звернення: 07.07.2023).]

Clarke, N. (2012). Urban policy mobility, anti-politics, and histories of the transnational municipal movement. *Progress in Human Geography*, *36*(1), 25–43 [in English]. [Clarke, N. Urban policy mobility, anti-politics, and histories of the transnational municipal movement. *Progress in Human Geography*. 2012. Vol. 36*,* Is. 1. P. 25–43. URL: https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/0309132511407952 (дата звернення: 07.07.2023).]

CNU. (2023). CNU. Congress for the New Urbanism. 2023. URL: https://www.cnu.org/what-we-do/build-great-places/plaza-la-reina (дата звернення: 07.07.2023).]

Cochrane, A. (1993). Whatever happened to local government? Open University Press, Buckingham [in English]. [Cochrane A. Whatever happened to local government? Open University Press, Buckingham, 1993. 150 p.].

Das, M.B., Yuko, A., Chapman, T.B., Jain, V. (April 1, 2022). Silver Hues Building Age-Ready Cities. World Bank, Washington, DC. [in English]. [Das M.B., Yuko A., Chapman T.B., Jain V. Silver Hues Building Age-Ready Cities. World Bank, Washington, DC. 2022, 1 April. URL:https://openknowledge.worldbank.org/entities/publication/d4b84e5a-8d31-5b32-b8ad-3d23b7f0c61e/full (дата звернення: 07.07.2023).]

Duranton, G., Venables, A.J. (2018). Place-Based Policies for Development. *Policy Research Working Paper* 8410, World Bank, Washington, DC. [in English]. [Duranton G., Venables A.J. Place-Based Policies for Development. *Policy Research Working Paper* 8410, World Bank, Washington, DC. 2018.]

Ehrlich, M.V., Overman, H.G. (2020). Place-Based Policies and Spatial Disparities across European Cities. *Journal of Economic Perspectives*, *34*(3), 128–149 [in English]. [Ehrlich M.V., Overman H.G. Place-Based Policies and Spatial Disparities across European Cities. *Journal of Economic Perspectives.* 2020. Vol. *34*, Is. 3. P. 128–149.]

Featherstone, D. (2015). Thinking the crisis politically: Lineages of resistance to neo-liberalism and the politics of the present conjuncture. *Space and Polity*, *19*(1), 12–30 [in English]. [Featherstone D. Thinking the crisis politically: Lineages of resistance to neo-liberalism and the politics of the present conjuncture. *Space and Polity*. 2015. Vol. 19, Is.1. P. 12–30.]

Grover, A., Lall, S.V., Maloney, W.F. (2022). Place, Productivity, and Prosperity: Revisiting Spatially Targeted Policies for Regional Development. Washington, DC: World Bank. [in English]. [Grover A., Lall S.V., Maloney W.F. Place, Productivity, and Prosperity: Revisiting Spatially Targeted Policies for Regional Development. Washington, DC : World Bank. 2022. URL: http://hdl.handle.net/10986/36843 (дата звернення: 07.07.2023).].

Hall, T., Hubbard, P. (1998). The Entrepreneurial City: Geographies of Politics, Regime, and Representation. Chichester, England; New York: Wiley [in English]. [Hall T., Hubbard P. The Entrepreneurial City: Geographies of Politics, Regime, and Representation. Chichester, England; New York : Wiley, 1998. 370 p.]

Jarvis, H. (2019). Sharing, togetherness and intentional degrowth. *Progress in Human Geography*, 43(2), 256–275 [in English]. [Jarvis H. Sharing, togetherness and intentional degrowth. *Progress in Human Geography*. 2019. Vol. 43, Is. 2 P. 256–275.]

Kincaid, J. (1989). Rain clouds over municipal diplomacy: Dimensions and possible sources of negative public opinion, 223–250. In: Fry, E., Radebaugh, L., Soldatos, P. (Eds.) The New International Cities Era: The Global Activities of North American Municipal Governments. Brigham University, Provo, UT [in English]. [Kincaid J. Rain clouds over municipal diplomacy: Dimensions and possible sources of negative public opinion. The New International Cities Era: The Global Activities of North American Municipal Governments. / Eds. by E. Fry., L. Radebaugh, P. Soldatos. Brigham University, Provo, UT, 1989. P. 223–250.]

Lauermann, J. (2018). Municipal statecraft: Revisiting the geographies of the entrepreneurial city. *Progress in Human Geography*, *42*(2), 205–224 [in English]. [Lauermann J. Municipal statecraft: Revisiting the geographies of the entrepreneurial city. *Progress in Human Geography*. 2018. Vol. 42, Is. 2. P. 205–224.]

Lefebvre, H. (2003). The Urban Revolution. Minneapolis: University of Minnesota Press [in English]. [Lefebvre H. The Urban Revolution. Minneapolis : University of Minnesota Press, 2003. 196 p.]

Megacities of the world. (2023). How the life of huge cities flows [in Ukrainian]. [Мегаполіси світу. Як протікає життя величезних міст. 2023. URL: https://businessvisit.com.ua/uk/blog/megapolisi-svitu-yak-protikaye-zhittya-velicheznih-mist/ (дата звернення: 01.07.2023).]

Mission CNU. (2023). URL: https://www.cnu.org/who-we-are/organization [in English]. [Mission CNU – Congress for the New Urbanism. 2023. URL: https://www.cnu.org/who-we-are/organization (дата звернення: 07.07.2023)]

Neumark, D., Simpson, H. (2014). Place-Based Policies. *Working Paper,* 20049. *National Bureau of Economic Research*, 1050. Massachusetts Avenue Cambridge, MA 02138. April [in English]. [Neumark D., Simpson, H. (2014). Place-Based Policies. *Working Paper 20049, National Bureau of Economic Research 1050*. Massachusetts Avenue Cambridge, MA 02138. April 2014]. URL: http://www.nber.org/papers/w20049 (дата звернення: 07.07.2023)].

Purcell, M (2002). Excavating Lefebvre: The right to the city and its urban politics of the inhabitant. *GeoJo urnal, 58*(2–3), 99–108 [in English]. [Purcell M. Excavating Lefebvre: The right to the city and its urban politics of the inhabitant. *GeoJournal*. 2002. Vol. 58, Is. 2–3. P. 99–108.]

Russell, B. (2019). Beyond the local trap: New municipalism and the rise of the Fearless Cities. *Antipode*, *51*(3), 989–1010 [in English]. [Russell, B. (2019). Beyond the local trap: New municipalism and the rise of the Fearless Cities. *Antipode*. 2019. Vol. 51, Is. 3, P. 989–1010.]

Saunier, P-Y. Taking Up the Bet on Connections: a Municipal Contribution. *Contemporary European History,* 2001, 11(4), 507–527 [in English]. [Saunier P-Y. Taking Up the Bet on Connections: a Municipal Contribution. *Contemporary European History*. 2001. Vol. 11, Is. 4. P. 507–527. URL: https://shs.hal.science/halshs-00002770/document (дата звернення: 07.07.2023).]

Schaefer, M. (May 1, 2020). Switzerland: Deep Urbanism for an Age of Disruption Strelka Press [in English]. [Schaefer M. Switzerland: Deep Urbanism for an Age of Disruption Strelka Press, 2020. 96 p.]

Steuteville, R. (2018). 25 Great Ideas of New Urbanism. *CNU* [in English]. [Steuteville R. 25 Great Ideas of New Urbanism. CNU. 2018. 204 p. URL: https://www.cnu.org/sites/default/files/25-great-ideas-book.pdf?utm_medium=website&utm_source=archdaily.com (дата звернення: 07.07.2023).].

Sutton, S.A. (2019). Cooperative cities: Municipal support for worker cooperatives in the United States. Journal of Urban Affairs, *41*(8), 1081–1102. DOI: 10.1080/07352166.2019.1584531 [in English]. [Sutton S.A. Cooperative cities: Municipal support for worker cooperatives in the United States. *Journal of Urban Affairs,* 2019. Vol. 41, Is. 8. P. 1081–1102.]

Thompson, M. (2020). What's so new about New Municipalism? *Progress in Human Geography,* XX(X), 1–26. DOI: 10.1177/0309132520909480 [in English]. [Thompson, M. What's so new about New Municipalism? *Progress in Human Geography*. 2020. XX(X). P. 1–26. URL: https://livrepository.liverpool.ac.uk/3093982/1/0309132520909480.pdf (дата звернення: 01.07.2023).]

Urban Development At-A-Glance. Worldbank. (2023). [in English]. [Urban Development At-A-Glance. Worldbank. 2023. URL: https://www.worldbank.org/en/topic/urbandevelopment. (дата звернення: 01.07.2023)]

World Urbanization Prospects (2023). [in English]. [World Urbanization Prospects UN. 2023. URL: https://www.un.org/uk/desa/68-world-population-projected-live-urban-areas-2050-says-un (дата звернення: 01.07.2023).]

Стаття надійшла до редакції 10.06.2023

Andriiv B. Ye.
Department of International Policy,
Uzhhorod National University,
Universytetska str., 14, Uzhhorod, 88000, Ukraine

CITY-ORIENTED POLITICS: SOCIAL MOVEMENTS OF NEW URBANISM AND MUNICIPALITY ON THE WAY TO INNOVATION

Summary
The article discusses the latest trends related to global transformations in the context of the introduction of a new global "place-based politics". The author draws attention to the fact that due to the technological, demographic and migration processes that lead to large-scale urbanization and the concentration of the Earth's population in cities, the recognition of the comfort of the city, oriented to the needs of the social and the needs of people of different ages, has become a privileged object of such a global and national policy. It is noted that urbanization and the formation of global cities – metropolises, agglomerations, etc. – leads to excessive concentration of production, uneven global settlement of territories, excessive immigration load on the centres of industrial growth, which in turn causes problems of global social inequality, which is also manifested in the hierarchy cities, and in the internal social hierarchy in cities. The author points out that social movements: New Municipalism and New Urbanism have become global social movements that embody innovations to help solve the above problems. Therefore, the purpose of the study is to determine the main proposals of new urbanism and new municipalism for the implementation of "place-based politics" in the city as a centre of innovation. The article examines the historical features of the development of both movements built on the slogans: "democracy begins where you live" and "right to the city". The article defines the goals and principles of activity of organizations that are participants in these movements, and also examines the scientific and methodological discourse formed around the development of these movements. In particular, the author presents an interpretation of the "nature" of municipalism, analyzes three models of municipalism, according to Matthew Thompson's typology. In the conclusions, the author points out that planning ideas and successful projects of New Urbanism promote tools for quality urban planning for the sake of people in the conditions of global reconstruction of urban networks for the purpose of deconcentration and demonopolization of resources and investments. The ideas of New Municipalism promote tools to ensure self-organization at the city level, tools of social solidarity interaction to protect human interests.
Key words: place-based politics, new municipalism, new urbanism, local self-government, demonopolization, city cooperation, international municipal movement.